

N:o 33.

Af herr **C. Sandquist**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inlösen af de frälseräntor, hvilkas inlösande ej åligger statsverket.

Enligt tillgängligt »Sammandrag öfver frälseräntor af hemman och lägenheter af frälsekskattenatur» utgå frälseräntor af 535,27 mantal, fördelade uti 1,065 hemman och 55 lägenheter. Räntornas kapitalvärde, enligt 1872 års taxeringslängder utgjordes, af kronor 1,467,592.

Bemärkas bör, att den under de senare åren afsevärdt pågående ägostyckningen förvisso vållat, att hemmansantalet för närvarande är lägre än siffran 1,065.

Under flera decennier pågick inom Riksdagen kampen rörande grundskatternas »vara eller icke vara». Å ena sidan sökte man bevisa, att jordens olika beskattning med åtföljande »grundskatt» innebure »sekelgamla orättvisor», som måste bort. Å andra sidan protesterade man emot den åskade afskrifningen, enär densamma innebure uti sig »en ren skänk af staten».

Allt högljuddare blefvo klagoropen ifrån landet rundt emot de »sekelgamla orättvisorna» och slutligen under 1892 års riksdag, då det gällde att åtaga sig utsträckt värnplikt, ägde den stora grundskatteafskrifningen rum.

Det behöfves förvisso inga bevis för bestyrkandet af det påståendet, att ibland Sveriges bönder den vissa förhoppningen *då* hunnit göra sig allmänt gällande, att *all* Sveriges jord skulle komma att beskattas efter samma grunder.

Enligt förr åberopade »sammandrag» blef dock för ett afsevärdt antal bönder, som ägde frälsekskattehemman, denna förhoppning grusad. Ty fortfarande förblefvo frälsekskattehemmanen, utan ägarne förvållande, be-

häftade med den otidsenliga, för staten föga värdiga frälse-skatte-äntan, som till sitt belopp faktiskt vida öfverstiger alla tidsenliga skatter och därför är den mest betungande.

Den grusade förhoppningen synes dock åter vara på väg att lefva upp igen. Ty ehuru väckta motioner inom Andra Kammaren åren 1886, 1887, 1891, 1894, 1895 och 1896, afgifna i syfte att gagna de öfvergifnas sak, föllo, så har dock motståndet år efter år gifvit med sig. Professor H. L. Rydins bestämdt uttalade uppfattning: att »lagstiftningen om frälse-äntor gör ingen skillnad på det ena eller andra slaget af hemmansräntor». — — — — »Vill man icke inlösa och medgifva afskrifning för frälse-skatte, så bör man ej heller vidtaga sådan åtgärd med skattefrälse», har börjat vinna erkännande i så måtto, att motioner, afgifna i samma syfte som denna, har vunnit Andra Kammarens bifall åren 1901, 1903 och 1904.

Vid sådant förhållande föranlätas jag, med stöd af det vördsamt anförda och under hänvisning till den historik och de motiv, som finnas anförda uti 1903 års Andra Kammares tillfälliga utskotts (n:o 3) utlåtande n:o 14, äfvensom ock med åberopande af den diskussion i samma fråga, som ägde rum inom Andra Kammaren sistlidet år den 9 april, vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, om och på hvilka villkor de frälse-äntor, hvilka det jämlikt gällande författningar för närvarande ej åläge statsverket att inlösa eller ersätta, måtte kunna blifva delaktiga af denna förmån, samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill denna utredning kunde föranleda.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 26 januari 1905.

Vördsammast

Carl Sandquist.